

– TANULMÁNYOK –

A HATÁRON ÁTNYÚLÓ KÉZBESÍTÉS ÉS AZ ALPERES (KÖTELEZETT) VÉDELME AZ EURÓPAI UNIÓBAN*

HARSÁGI VIKTÓRIA
egyetemi docens (PPKE JÁK)

1. A kézbesítés jelentősége

A bírósági iratok külföldre történő kézbesítésének kérdése kardinális szerepet játszik a körvonalazódó Európai Igazságügyi Térségben. A kézbesítés problematikája sokkal bonyolultabb, mint amilyennek az első látásra tűnne, a látszólag „kis téma” hatásai-
ban komplex, már nemzeti szinten is az egész eljárást behálózó, szerteágazó jellegű. Az iratok kézbesítésének időpontja számos határidő kezdetét jelenti, egyes jogkövet-
kezmények beállása ehhez az időponthoz, vagy egy olyan későbbi időponthoz köthe-
tő, amely ettől az időponttól számítható. A kézbesítés hibáihoz komoly eljárásjogi
jogkövetkezmények fűződnek, e hibák orvoslása, orvosolhatósága fontos kérdés mind
nemzeti, mind pedig nemzetközi szinten. Nem beszélve arról, hogy a szabályszerű
kézbesítés követelménye számos eljárási alapelv érvényesülésének biztosítója, (mint
pl. a kétoldalú meghallgatás elve, a fair eljárás követelménye).

A kézbesítés problematikája az európai polgári eljárásjog legtöbb dokumentumá-
ban felbukkan, számos eljárásjogi jogintézménnyel mutat szoros összefüggést. Érdekes
azonban, hogy a szabályozási technika – időnként még az alapkoncepció tekintetében
is – eltéréseket mutat. Az a tétel, miszerint a kézbesítési rendelet¹ az irat továbbításá-
ra (az áttevő és átvevő intézmények együttműködésére) fókuszál, már nem áll az
újabb jogalkotási produktumokra, így pl. a nem vitatott követelések végrehajtását
szabályozó 805/2004/EK rendeletre.² E rendelet az alkalmazhatóság feltételét képező
minimumszabályai között szerepelteti a kézbesítést magát közvetlenül érintő

* A tanulmány az F 68342. nyilvántartási számú OTKA-kutatás keretében készült.

¹ A Tanács 1348/2000/EK rendelete (2000. május 29.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyek-
ben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről. HL L 160., 2000.6.30. 37.

² Az Európai Parlament és a Tanács 805/2004/EK rendelete (2004. április 21.) a nem vitatott követelésekre
vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról, HL L 143., 2004.4.30., 15.

szabályokat. E garanciális szabályok nyilvánvaló módon azt kívánják biztosítani, hogy az adós kellő időben és olyan módon kapjon tájékoztatást a követelésre vonatkozóan, hogy a védekezésre megfelelő módon felkészülhessen.

A „*hatékony jogvédelem fokmérőjeként*” is emlegetett kézbesítés jogának jelentősége az utóbbi időben értékelődött fel ismét, sokáig a tudományos diskurzus „petrezselymet áruoló leányaként” volt jelen, arra hosszabb időn keresztül csak mint „technikai jogra” tekintettek.³ A jogterület a polgári eljárásjog európaizálásának folyamatával párhuzamosan került fokozatosan újra a figyelem középpontjába, de ez a folyamat nyilvánvalóan összefüggésben van annak az alapjogi katalógusnak a kidolgozásával, melyet az Európai Alkotmány tervezetének is részévé tettek.⁴ A kézbesítési jog szabályrendszerének kialakítása nemcsak a nemzeti alkotmányok, hanem nemzetközi egyezmények által is szavatolt emberi jogi követelményekre tekintettel kell, hogy történjék. Az első látásra tisztán technikai szabályrendszernek tűnő kézbesítési jognak a jelentőségét éppen az adja, hogy különböző, ellentétes érdekek hatókörében mozog: a kézbesítést a polgári perben egyfelől a *felperes hatékony jogvédelemhez való igényének*, másfelől az *alperes védekezéshez való jogának*, másként megközelítve az alperes védelmének, illetve pergazdaságosság követelményének a feszültségi viszonya jellemzi. Ez az érdekkonfliktus nemzetközi viszonylatban különösen kiéleződik.⁵ A bírósághoz fordulás joga, – melyet az 1950-ben elfogadott Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke is biztosít – egy gyors és nem túlkomplikált kézbesítési rendszer kialakítását igényli. Másfelől az – éppúgy az Egyezmény említett cikkéből következő – meghallgatáshoz való jog érvényesülésének előfeltétele, hogy az alperes megfelelő időben tudomást szerezhesen az ellene külföldön indult eljárásról.⁶ Az érdekkonfliktus harmadik tényezőjeként említhetjük még az *államok szuverenitási igényét*, habár a szuverenitási elv szigora – az igazságügyi együttműködés más területeihez hasonlóan – a tagállamok „kölcsonös bizalmi” elvére építkezve bizonyos mértékben itt is oldódni látszik.

A nemzetközi kézbesítés szabályrendszerének kialakítása során tehát az *alperes és a felperes eljárási jogainak a kiegyensúlyozására* kell törekednie a jogalkotónak. A felperes hatékony jogvédelemhez való igényének korlátot szab az alperes védekezéshez való jogának megfelelő biztosítása. A meghallgatáshoz való jog a védekezés

³ PETER GOTTWALD: Die Stellung des Ausländers im Prozess. In WALTHER J. HABSCHIED–KOSTAS E. BEYS (Hrsg.): *Grundfragen des Zivilprozessrechts – die internationale Dimension*. Bielefeld: Gieseking, 1991, 21.

⁴ GREGOR GREIMER: *Neuordnung des internationalen Zustellungsrechts*. Berlin: Duncker & Humblot, 1999, 5.; BURKHARD HESS: EMRK, Grundrechte-Charta und europäisches Zivilverfahrensrecht. In, HEINZ-PETER MANSEL et alii (Hrsg.): *Festschrift für Erik Jayme*. München: Sellier, 2004, 339–340.

⁵ BURKHARD HESS: Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum. *Neue Juristische Wochenschrift*, 2001, 15.; DANIEL H. SHARMA: *Zustellungen im Europäischen Binnenmarkt*. Berlin: Duncker & Humblot, 2003, 25.; ULRICH BECKER: *Grundrechtsschutz bei der Anerkennung und Vollstreckbarerklärung im europäischen Zivilverfahrensrecht*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2004, 178.; RAINER HAUSMANN: Auslegungsprobleme der Europäischen Zustellungsverordnung. *The European Legal Forum*, 2007/1–2, II/1.

⁶ vö. GEIMER (1999) i. m. 6–8.; JENS ADOLPHSEN: Aktuelle Fragen des Verhältnisses von EMRK und Europäischem Zivilprozessrecht. In JOACHIM RENZIKOWSKI (Hrsg.): *Die EMRK im Privat-, Straf- und öffentlichen Recht. Grundlagen einer europäischen Rechtskultur*. Zürich: Schulthess, 2004, 63.

elemi feltétele. Az alperes részére biztosítani kell az eljárásban való részvétel lehetőségét, szabályszerűen kell idézni a bíróság elé, lehetőséget és időt kell számára biztosítani, hogy a védekezésre felkészülhessen, és meghallgatást nyerjen. Ha az alperes számára nem kézbesítik szabályszerűen vagy megfelelő időben az eljárást megindító iratot, az végső soron a *(külföldi) határozat elismerésének megtagadásához* vezethet. Fontos megjegyezni, hogy az irat tartalmáról való tudomásszerzés csak akkor lehetséges, ha az iratot olyan nyelven szövegezik, amelyet a címzett megért.⁷

2. A kézbesítés célja

A kézbesítés biztosítja, hogy a címzett az iratról (illetőleg annak tartalmáról) tudomást szerezzen. A kézbesítés során betartandó formalitások tehát egyrészt a kézbesítendő irathoz való hozzáférés biztosítását szolgálják, másrészt a hozzáférés igazolását, valamint a kézbesítés időpontjának igazolását. *A kézbesítés elsődleges célja a címzett informálása a bírósági eljárás megindításáról, az eljárás tárgyáról és további folyamatáról, a bírósági kötelezésekről és azok nem teljesítésének következményeiről.*⁸ A perfüggőség a magyar jog szerint a keresetlevél kézbesítésével áll be, így nem nehéz belátni, hogy a felperesnek elemi érdeke a hatékony, gyors kézbesítés. Ezzel szemben az alperes a keresetlevél kézbesítésével értesül először az eljárás megindulásáról, így válik lehetővé a védekezése. A felperes hatékony igényérvényesítése azonban csak akkor valósulhat meg, ha az alperes az érvényes kézbesítés alól tisztán formális szempontokra hivatkozással nem tudja magát kivonni. Ez nemcsak azt jelenti, hogy egy hatékony nemzetközi kézbesítési rendszernek kell rendelkezésre állnia, hanem az érintett államoknak a hibás kézbesítés orvosolhatóságát is lehetővé kell tenniük olyan esetekre nézve, amikor a formai szabályok be nem tartása nem akadályozta meg a címzettet abban, hogy az irat tartalmáról ténylegesen és megfelelő időben tudomást szerezzen. A nemzetközi iratforgalomban a kézbesítésben érintett államoknak is érdeke, hogy hatékony és egyértelmű kézbesítési eljárással a jogviták megtöbbszöröződését elkerüljék. Végül minden szereplő számára fontos, hogy a kézbesítés ne fusson zátonyra a túlzott formalizmuson, illetve a túlkomplikált továbbítási módokat.⁹

3. A fiktív kézbesítési módok problematikája – „remise au parquet”

A EK-Szerződés 12. cikke az állampolgársági alapon történő diszkriminációt tilalmazza. Ennek a tilalomnak közvetlen hatása van az olyan belföldi fiktív kézbesítési

⁷ GOTTWALD i. m. 21.; SHARMA i. m. 107.; vö. JANNET A. POINTER-EDWIGE BURG: *EU Principles on Jurisdiction and Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters according to the case law of the European Court of Justice*. The Hague: TMC Asser Press, 2004, 46–47.; vö. ROLF A. SCHÜTZE: Übersetzung im europäischen und internationalen Zivilprozessrecht – Probleme der Zustellung. *Recht der Internationalen Wirtschaft*, 2006/5, 352., 355.

⁸ vö. HARTMUT LINKE: Die Probleme der internationalen Zustellung. In PETER GOTTWALD (Hrsg.): *Grundfragen der Gerichtsverfassung – Internationale Zustellung*. Bielefeld: Gieseking, 1999, 98–99.

⁹ HESS (2001) i. m. 15–16., 22.; SHARMA i. m. 107.

módozatok megengedhetőségére, melyeket a nemzeti perjogok külföldön élő személlyel szemben alkalmaznak. Itt elsődlegesen a romanista perjogokból ismert „*remise au parquet*” intézményét kritizálja hevesen a jogirodalom,¹⁰ amely már az eljárást megindító irat kézbesítésénél is megengedi a fikciót.¹¹ A Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, Luxemburgban, Olaszországban és Görögországban¹² alkalmazott „*remise au parquet*” rendszerével a külföldi kézbesítés problémáját egy fiktív belöldi kézbesítési módozat alkalmazásával próbálják megoldani. A francia Nouveau code de procédure civile 683–686. cikkei szerint ez a típusú kézbesítés a következőképpen zajlik. Külföldi címzett esetén a kézbesítendő irat két másolatát átadják az illetékes ügyészségnek (signification), azzal a céllal, hogy továbbítsa (notification) az igazságügyi minisztérium felé. Ezzel párhuzamosan a bírósági végrehajtó (huissier) postai úton tértivevényes levél formájában a megküldi az irat egy másolatát címzettnek. Az irat már akkor kézbesítettnek tekintendő, ha azt a bírósági végrehajtó az ügyésznek átadta,¹³ ami által megrövidül az alperesnek a védekezésre való felkészülési ideje, hiszen a tényleges kézbesítés, tudomásszerzés egy ennél későbbi időpontban történik. A címzett helyzetét tovább nehezíti, hogy az így kézbesített irat esetén a francia jog szerint nem szükséges fordítást mellékelni.¹⁴

4. A kézbesítésben rejlő hibák és az elismerés megtagadása – a bírói gyakorlat szemszögéből

A Brüsszeli Egyezmény¹⁵ preambuluma ugyan nem nevesítette a védekezéshez való jogot, ám ez az elvi követelmény szignifikáns szerepet játszott az egyezmény joghatósági, elismerési és végrehajtási szabályainak kialakítása során. A Brüsszeli Egyezmény számos cikke kifejezésre juttatja az alperesnek azt a jogát, hogy megfelelően tájékoztatást kapjon arról a tényről, hogy ellene eljárást indítottak [20. cikk; 26. cikk].¹⁶ A védekezés jogának érvényesítését tovább erősítette az Európai Bíróság a Brüsszeli Egyezmény, valamint a Brüsszel-I rendelet elismerés-megtagadási okok értelmezésére vonatkozó ítéleteiben.¹⁷

Az Európai Bíróság joggyakorlata szerint – az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bek. keretei között – a meghallgatásra való igény, illetve a védekezéshez

¹⁰ Lásd részletesebben: JÖRG KONDRING: Vom stillem Ende der Remise au Parquet in Europa. *Recht der Internationalen Wirtschaft*, 2007/5, 330–335.

¹¹ SHARMA i. m. 107.

¹² A *remise au parquet* alkalmazását Olaszországban és Görögországban az utóbbi időben olyan keretek közé szorították, amely már nem ad okot a kritikára. Lásd részletesebben: KONDRING i. m. 330.

¹³ GOTTWALD i. m. 23–24.

¹⁴ HAUSMANN i. m. II/5–6.; vö.: Scania Finance Franciaország SA kontra Rockinger Spezialfabrik für Anhängerkupplungen GmbH & CO. C–522/03. sz. ügyben 2005. október 13-án hozott ítélet (EBHT 2005, I–086639)

¹⁵ A polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló Brüsszelben 1968. szeptember 27-én kelt egyezmény.

¹⁶ POINTER–BURG i. m. 47.

¹⁷ WOPERA ZSUZSA: Eljárási jogelvek érvényesülése az Európai Bíróság gyakorlatában. In HARSÁGI VIKTÓRIA–WOPERA ZSUZSA (szerk.): *Az igazságszolgáltatás kihívásai a XXI. században. Tanulmánykötet Gáspárdy László professzor emlékére*. Budapest: HVG-ORAC, 2007, 425.

való jog dogmatikailag három szintre bontható szét, amelyek a bírósági eljárás folyamatában időben egymást követik. Először is a meghallgatáshoz való jog feltételezi a megfelelő időben és szabályszerűen történt kézbesítést. Eszerint a meghallgatáshoz való jog az információhoz való jogot magában foglalja. A bíróság köteles az eljárás megindulásáról, valamint annak tárgyáról és állásáról a felet tájékoztatni. Továbbá a feleknek joga van a felmerülő tény- és jogkérdésekben nyilatkozatot tenni. Végül a meghallgatáshoz való igény az érintettek előadásainak figyelembevételét is magában foglalja, vagyis a bíróság köteles a döntéshozatalnál az előadottakat figyelembe venni, amennyiben annak a döntés kapcsán jelentősége van.¹⁸ Témánk tekintetében az első szint jut döntő jelentőséghez, hiszen az *alperes meghallgatási jogának* az eljárás megindítása szakaszában való megsértése egy *klasszikus elismerés-megtagadási okot képez* az európai polgári eljárásjogban.

A meghallgatáshoz való jog megsértésének eklatáns példája a *Krombach/Bamberski-eset*. Ebben az ítéletében az Európai Bíróság világossá teszi, az alapvető jogok szerves részét képezik azon általános jogelveknek, amelyek védelmét a Bíróság biztosítja,¹⁹ s ezen általános emberi jogok közé tartozik a védekezéshez való jog is.²⁰ Az Európai Bíróság a Brüsszeli Egyezmény 27. cikkének megsértése mellett arra mutat rá, hogy az ítélkezési gyakorlatból következően a szerződő állam nemzeti bíróságának jogában áll úgy ítélni, hogy valamely alapvető jog megsértéséről van szó akkor, amikor elutasítják a tárgyaláson meg nem jelenő vádlott védőjének a meghallgatását. Vagyis felmerülhet a közrendbe ütközés kérdése is, ami szintén a határozat elismerésének akadályát képezi.²¹

A *Lancray/Peters-ügyben* hozott ítélet szerint az elismerés feltétele a szabályszerű és időbeni kézbesítés. A két követelménynek együttes fennállása szükséges, ezek valamelyikének hiánya vezethetett a régebbi bírói gyakorlat szerint az elismerés megtagadásához. A még a Brüsszeli Egyezményhez kapcsolódó ítélet ezt a tételt kiterjesztette arra az esetre is, amikor az alperesnek, aki nem bocsátkozott perbe, az eljárást megindító iratot nem szabályszerűen, de olyan időben kézbesítették, hogy felkészülhetett a védekezésre.²²

Az Európai Bíróságnak a *Verdolina-ügyben* hozott ítélete azt vizsgálja, hogy ha a végrehajthatóságot megállapító határozat kézbesítése nem történik meg, illetve arra nem szabályszerűen kerül sor, a Brüsszeli Egyezmény 36. cikkében előírt határidő kezdetéhez elegendő-e pusztán az, hogy az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték,

¹⁸ BECKER i. m. 116–117.

¹⁹ Dieter Krombach kontra André Bamberski C–7/98. sz. ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2000, I–01935) Nr. 25.

²⁰ REINHOLD GEIMER: Das Menschenrecht auf ein faires gerichtliches Verfahren im „Rückspiegel“ des internationalen Anerkennungsrecht. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2006/3, 299.

²¹ Dieter Krombach kontra André Bamberski C–7/98. sz. ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2000, I–01935) Nr. 39–40.; vö. HESS (2004) i. m. 349.

²² Isabelle Lancray SA kontra Peters und Sickert KG. C–305/88. sz. ügyben 1990. július 3-án hozott ítélet (EBHT 1990, I–02725); vö. THOMAS RAUSCHER: Wie ordnungsgemäß muß die Zustellung für Brüssel I und Brüssel II sein? In NAKAMURA et al. (Hrsg.): *Festschrift für Kostas E. Beys dem Rechtsdenker in attischer Dialekt*. Athen: Ant. N. Sakkoulas Verlag, Eunomia Verlag, 2003, 1278.

tudomást szerzett e határozatról. Rámutat a Bíróság arra is, hogy a Brüsszeli Egyezmény 36. cikke nem határozza meg sem a kézbesítés fogalmát, sem annak részletes szabályait, hogy a kézbesítés mikor vált ki joghatást.²³ A Brüsszeli Egyezmény 36. cikkének rendszertani és teleologikus értelmezése nyomán megállapítható, hogy a jogforrás célja a bírósági iratok kölcsönös elismerésére és végrehajtására vonatkozó előírások egyszerűsítése. E cél azonban nem járhat a védekezéshez való jogok bármilyen módon történő gyengítésével. A végrehajtást elrendelő határozat kézbesítésére vonatkozó előírás célja egyrészt azon fél jogainak védelme, aki ellen a végrehajtást kérték, másrészt az, hogy feltételes jelleggel lehetővé tegye a Brüsszeli Egyezmény 36. cikkében előírt, szigorú és kötelező jogorvoslati határidő pontos kiszámítását. E kettős cél, amelyhez még hozzáadódik a más szerződő államban hozott bírósági határozatok végrehajtására vonatkozó alakiságok egyszerűsítésének célja, magyarázatot ad arra, hogy a Brüsszeli Egyezmény a végrehajtást elrendelő határozatnak azon fél részére történő közlését, aki ellen a végrehajtást kéri, miért köti szigorúbb feltételekhez, mint a határozatnak a kérelmezővel való közlését. Másodsorban emlékeztetni kell a Bíróság álláspontja szerint arra, hogy ha csak az számítana, hogy az a fél tudomást szerezzen a határozatról, aki ellen a végrehajtást elrendelő határozat végrehajtását kéri, akkor ez azzal a veszéllyel járna, hogy a kézbesítésre vonatkozó előírás lényege kiüresedne. A kérelmezőket ez arra indítaná, hogy ne a szabályszerű kézbesítésre vonatkozó előírásoknak megfelelően járjanak el. A Brüsszeli Egyezmény 36. cikke úgy értelmezendő, hogy az – tekintettel annak a szerződő államnak az eljárásjogi szabályaira, amelyben a végrehajtást kérték – a végrehajtást elrendelő határozat szabályszerű kézbesítését írja elő, illetve azt, hogy a végrehajtást elrendelő határozat meg nem történt vagy nem szabályszerű kézbesítése esetén az említett cikkben előírt határidő megkezdéséhez önmagában nem elegendő az, ha az a személy, aki ellen a végrehajtást kérték, tudomást szerez e határozatról.²⁴

A Brüsszeli Egyezmény 27. cikk (2) bek. még a szabályszerű és időbeni kézbesítést jelölte meg az elismerés előfeltételként.²⁵ Az Európai Bíróság gyakorlata szerint mindkét feltételnek kumulatív módon meg kellett lennie. A joganyag újrakodifikálása során a Brüsszeli Egyezményt felváltó 44/2001/EK rendelet²⁶ szövegéből a szabályszerűséget, mint előfeltételt már kiejtette a jogalkotó; a kézbesítés szabályszerű-

²³ Kivéve azt az esetet, amikor az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, más szerződő államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, mint általában a határozatot hozták, mert ekkor a jogorvoslati határidő akár a személyes, akár a lakóhelyen történő kézbesítés időpontjától számítódik. Gaetano Verdoliva kontra J. M. Van der Hoeven BV, Banco di Sardegna és San Paolo IMI SpA. C-3/05. sz. ügyben 2006. február 16-án hozott ítélet (EBHT 2006, I-01579) Nr. 23.

²⁴ Gaetano Verdoliva kontra J. M. Van der Hoeven BV, Banco di Sardegna és San Paolo IMI SpA. C-3/05. sz. ügyben 2006. február 16-án hozott ítélet (EBHT 2006, I-01579); Lásd részletesebben: JAN DIETZE: Die aktuelle Rechtsprechung des EuGH zum EuGVÜ und zur EuGVVO – Übersicht über das Jahr 2006. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2007, 690.

²⁵ Lásd részletesebben: PETER-ANDREAS BRAND–JOHANNA REICHEL: Ein Beitrag zur Frage der „ordnungsgemäßen Zustellung“ nach Art. 27 I Nr. 2 EuGVÜ und zu den Folgen einer fehlerhaften Zustellung. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2001, 173–177.

²⁶ A Tanács 44/2001/EK rendelete (2000. december 22.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról. HL L 12. 2001.01.16. 1.

ségét az elismerés fázisában a továbbiakban már nem vizsgálják.²⁷ Így az adós nem tud a jogaival visszaélve a végrehajtás elől megmenekülni, ha pusztán egy olyan formális kézbesítési hiba állna fenn, amely őt a védekezési jogának gyakorlásában nem akadályozza.²⁸ Ez valójában egy átmenetet jelent a formális és materiális szemléletmód között a meghallgatáshoz való jog tekintetében.²⁹

A 44/2001/EK rendelet 34. cikk 2. pontja szerint a külföldi határozat nem ismerhető el, ha a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá. Ez az elismerés megtagadási ok feltételezi, hogy az adós nem bocsátkozott perbe, így elsősorban a mulasztási ítéletek (bíróági meghagyások) elismerését, ill. végrehajthatóvá nyilvánítását érinti. Ezen kívül azokat a fizetési meghagyásokat is átfogja, amelyek a kötelezett ellentmondása hiányában emelkedtek jogerőre. Ha az alperes védekezéshez való jogát az eljárást megindító iratnak kézbesítése során megsértették, akkor megkívánja a 34. cikk (2) bek., hogy az alperes a származási államban rendelkezésre álló jogorvoslatokat kimerítse. Ha ezt nem tenné, a jogsértés nem vezet az elismerés megtagadásához.

Ennek a szakasznak az értelmezésével foglalkozott az Európai Bíróság *ASML-ügyben* hozott ítélete, amely szerint a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az alperesnek csak akkor van „lehetősége” a vele szemben hozott mulasztási határozatot megtámadó eljárás kezdeményezésére, ha e határozat tartalmát ténylegesen megismerte, vagyis annak kézbesítése megfelelő időben történt ahhoz, hogy a származási állam bírósága előtt védelméről gondoskodhasson. Ugyanis az alperesnek az ítélet tényleges megtámadására való lehetősége feltételezi a távollétében hozott határozat indokolásának avégetti ismeretét, hogy azt hatékonyan legyen képes vitatni; a határozat létéről való pusztán tudomásszerzés e tekintetben nem elegendő. Ugyanakkor a mulasztási határozat szabályszerű kézbesítése – vagyis az ennek alakiságára vonatkozó valamennyi szabály tiszteletben tartása – nem szükségszerű feltétele annak, hogy az alperest a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezésére „lehetőséggel bírónak” lehessen tekinteni. E tekintetben a 44/2001 rendelet rendszere nem írja elő, hogy a mulasztási határozatot az eljárást megindító iratra vonatkozó előírásokhoz képest szigorúbb feltételek alapján kell kézbesíteni. Az alperes ugyanis az eljárást megindító irat és a mulasztási határozat megfelelő időben és az alperes védekezését lehetővé tevő módon történt kézbesítése esetén gondoskodhat jogainak a származási ország bírósága előtti védelméről. Márpedig, az eljárást megindító iratot illetően a 44/2001 rendelet 34. cikkének 2. pontja eltörli a Brüsszeli Egyezmény 27. cikkének 2. pontjában előírt, az alaki szabályszerűsége vonatkozó feltételt. Következésképpen egyszerű alaki szabálytalanság – amely nem sérti a védelemhez

²⁷ RAUSCHER (2003) i. m. 1294.

²⁸ JAN KROPHOLLER: *Europäisches Zivilprozeßrecht*. Frankfurt am Main: Verlag Recht und Wirtschaft, 2005, 424.

²⁹ BECKER i. m. 181.

való jogot – nem elegendő az elismerés vagy végrehajtás hiányát igazoló okra vonatkozó kivétel alkalmazásának kizárásához.”³⁰ Dietze szerint annyiban üdvözlendő az ítélet, hogy az Európai Bíróság a korábbi Brüsszeli Egyezmény 27. cikk (2) bekezdésének újraszövegezését figyelembe vette a 44/2001/EK rendelet értelmezése során, hiszen időközben a kézbesítés szabályrendszerén lazított a jogalkotó. Az ítélet rögzíti, hogy az eljárás kezdő iratára vonatkozó kézbesítési szabályok betartása elegendő a mulasztási ítélet esetében is. Az is kiviláglik az ítéletből, hogy a megfelelő időben történő kézbesítés egy szükséges feltétel, nyitva marad azonban a kérdés, hogy a mulasztási ítélet kézbesítése során milyen formai követelményeknek kell eleget tenni, és hogy vajon a fordítás csatolása – ahogyan az szükséges az eljárás kezdő irata esetében – itt is szükséges-e.³¹

5. A megjelenést elmulasztó alperes védelme a kézbesítési rendeletben

Az 1348/2000/EK rendelet³² (a továbbiakban kézbesítési rendelet) külön szabályozást tartalmaz azokra az esetekre nézve, amikor az alperes kezdettől fogva nem vesz részt az eljárásban. Az ebben foglaltak bizonyos mértékig ellentétben állnak a 44/2001/EK rendelet elismerési szabályaiban már valamelyest fellazított kézbesítési előfeltételekkel. A kézbesítési rendelet 19. cikkének (1) bekezdése a mulasztási ítélet megengedhetőségét attól teszi függővé, hogy a keresetlevél vagy az idézés külföldre történő kézbesítése szabályszerű legyen és megfelelő időben történjen. Mint rámutattunk, a „szabályszerűség” követelménye a 44/2001/EK rendelet 34. cikk 2. pontjában már nem szerepel. A kézbesítési rendelet ennél szigorúbbnak tűnő 19. cikk (1) bekezdésének rendelkezésein a tagállamok a (2) bekezdésben írt módon – szűk körben – nyithatnak.

Tovább elemezve az idézett cikk rendelkezéseit leszögezhetjük, hogy az adós védelme a kézbesítési rendelet 19. cikkének (4) bekezdésében szabályozott lehetőséggel egészül ki, mely az eredeti állapot helyreállítására irányul. Az eredeti állapot helyreállítása feltételezi, hogy a határozat elleni jogorvoslati határidő lejárt; a mulasztási ítélet ellen az alperes igénybe kell, hogy vegye a származási államban rendelkezésre álló jogorvoslatokat. A 19. cikk (4) bek. első mondata anyagi előfeltételeket támaszt az eredeti állapot helyreállítása érdekében: az alperes a saját hibáján kívül nem értesült időben az iratról ahhoz, hogy védekezést terjeszthessen elő, illetőleg a határozatról ahhoz, hogy jogorvoslattal élhessen; és a védekezése nem tűnik megalapozatlannak. Formálisan a második mondat előírja, hogy a mentesítésre irányuló kérelem csak megfelelő határidőn belül nyújtható be azt követően, hogy az alperes tudomást szerzett a határozatról. Az ésszerű időkeret meghatározása a származási bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, de a jogbiztonság érdekében a tagállamok számára biztosítva

³⁰ ASML Netherlands BV kontra Semiconductor Industry Services GmbH (SEMIS) C–283/05. sz. ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2006, I–12041)

³¹ Lásd részletesebben: DIETZE i. m. 2007, 691.

³² A Tanács 1348/2000/EK rendelete (2000. május 29.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről. HL L 160., 2000.6.30. 37.

van az az opció (harmadik mondat), hogy – a 23. cikk (1) bekezdésének megfelelően – közölhetik: a kérelmet elutasítják, ha a közleményben megjelölt határidő lejártá után nyújtják be; ez a határidő azonban nem lehet rövidebb mint a határozat keltétől számított egy év.³³ Németországgal szemben, aki nem adott ilyen nyilatkozatot, Magyarország az igazolási kérelem benyújtásának határidejét egy évben jelölte meg [vö. Pp. 136/A (3) bek.].³⁴

Az eredeti állapot helyreállítása mint ultima ratio jelenik meg az alperes meghallgatáshoz való jogának védelme érdekében: akkor kerülhet rá sor, ha a származási állam eljárásjoga semmilyen további jogorvoslati lehetőséget nem biztosít a határozattal szemben. A 19. cikk (4) bekezdésében foglalt esetleírásban az alperes számára sem az eljárást megindító iratot, sem a mulasztási ítéletet nem kézbesítették olyan időben, hogy az ellen védekezhetett volna. Így tehát a meghallgatáshoz való joga kétszeresen sérült a kézbesítés(ek) során. A 19. cikk (4) bek. más szinten fejtí ki a védelmet, mint a 19. cikk (1)–(2) bekezdések. Az utóbbi szabályozás a mulasztási ítélet kibocsátását van hivatva megakadályozni, ha az alperes meghallgatáshoz való joga sérül a kézbesítés során. Ezzel szemben az eredeti állapot helyreállítására – csak akkor kerülhet sor, ha a mulasztási ítéletet már meghozták és annak kézbesítése során is megsértették a meghallgatáshoz való jogot.³⁵

6. A kézbesítendő irat nyelve

A kézbesítés a címzett akarata nélkül, illetve ellenére is végbevihető, ezért az 1348/2000/EK rendelet a címzett védelme érdekében szigorú nyelvi rendszert irányoz elő.³⁶ A kézbesítési rendelet 8. cikke nem egy általános fordítási szükségletet ír elő, hanem a címzett számára az *átvétel megtagadásának jogát* adja meg arra az esetre, ha az nem a következő nyelvek egyikén került megszövegezésre: a) az átvevő tagállam hivatalos nyelve (amennyiben annak a tagállamnak több hivatalos nyelve is van, a kézbesítés foganatosítási helyének hivatalos nyelve vagy hivatalos nyelveinek egyike) vagy; b) az átvevő tagállam olyan nyelve, amelyet a címzett megért. A megtagadás lehetőségéről a címzettet ki kell tanítani.

A kézbesítési rendelet nem szabályozza a fordítás módját, minőségét, és nem ad elegendő támpontot annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy vajon mikor is feltételezhetjük megfelelőnek a *címzett nyelvtudását*.³⁷ A természetes személy részére történő kézbesítés tekintetében feltételezhető a megfelelő nyelvtudása, ha a címzett a további állampolgára vagy egy másiké, ahol ugyanaz a hivatalos nyelv.³⁸ Nem ennyire egyértelmű azonban a címzett nyelvismeretének megítélése egy adott állam hivatalos nyelve tekintetében, ha pl. ott vállal munkát. Ilyen esetekben sokszor

³³ vö. BECKER i. m. 191–192.

³⁴ Lásd részletesebben: KENGYEL MIKLÓS: A kézbesítés. In KENGYEL MIKLÓS–HARSÁGI VIKTÓRIA: *Európai polgári eljárásjog*. Budapest: Osiris, 2006, 318–319.

³⁵ BECKER i. m. 192–193.

³⁶ CHRISTOPH BRENN: *Europäische Zustellungsverordnung*. Wien: Manz, 2002, 8.

³⁷ HAUSMANN i. m. II/8–9.

³⁸ PETER SCHLOSSER: *EU-Zivilprozessrecht*. München: Beck, 2003, 533–534.

előfordul, hogy a hétköznapi nyelvezeten túlmutató jogi szakszövegek megértéséhez nem kielégítő a címzett tudása.³⁹

A „jogi személyek nyelvismeretének” értelmezése nem bizonyult problémamentesnek a rendelet alkalmazása során. Egy gazdasági társaság esetén pl. nem az igazgatósági tagok vagy ügyvezető egyedi nyelvismeretét kell tekintetbe venni,⁴⁰ inkább annak az államnak a hivatalos nyelvén kell megfogalmazni az iratot, amelynek területén a társaság igazgatási központja illetve az alapító okirat szerinti székhely található. Schlosser szerint az is elegendő, ha valamelyik vezető alkalmazott bírja az adott nyelvet.⁴¹ Feleslegesnek tűnik a fordítás csatolása, ha a jogvita két olyan cég között zajlik, melyek a bíróság nyelvén leveleztek egymás között az üzleti tevékenység során.⁴² A szakirodalomban találkozhatunk olyan megközelítéssel, hogy megfelelő megoldásnak tekinthető az, ha a kézbesítendő iratot a felek között megállapodott szerződési és tárgyalási nyelven fogalmazzák meg.⁴³ Ezt az álláspontot nem erősítette meg az Európai Bíróság egyik legújabb – hasonló tárgyú – döntésében, mely a *Weiss/Industrie- und Handelskammer-ügyben* született 2008. május 8-án. Az ítélet kimondja, hogy az 1348/2000 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, miszerint az a körülmény, hogy a kézbesített irat címzettje üzletszerű tevékenységének gyakorlása körében a felperessel kötött szerződésben abban állapodott meg, hogy a levelezést az áttevő tagállam nyelvén folytatják, nem alapozza meg a megállapodás szerinti nyelv ismeretének „vélelmet”, hanem olyan ténykörülményt jelent, amelyet a bíróság figyelembe vehet annak vizsgálata során, hogy a címzett megérti-e az áttevő tagállam nyelvét. De a címzett nem tagadhatja meg az irat olyan mellékleteinek átvételét, amelyek nem az áttevő tagállam nyelvén vagy az áttevő tagállam olyan nyelvén kerültek megfogalmazásra, amelyet megért, akkor, ha üzletszerű tevékenységének gyakorlása körében szerződést köt, és abban megállapodik arról, hogy a levelezés az áttevő tagállam nyelvén történik, és ha a továbbított mellékletek egyrészt e levelezésre vonatkoznak, másrészt a megállapodás szerinti nyelven kerültek megszóvegezésre. Érdekesége továbbá a *Weiss-ügyben* hozott ítéletnek az a megállapítás, miszerint az irat címzettje nem tagadhatja meg az eljárást megindító irat átvételét, „ha az olyan helyzetbe hozza a címzettet, hogy jogait a kibocsátó tagállamban bírósági eljárás keretében érvényesítheti, abban az esetben, ha ez az irat olyan bizonyító iratokból álló mellékletet tartalmaz, amelyek nem az áttevő tagállam nyelvén vagy az áttevő tagállam olyan nyelvén kerültek megszóvegezésre, amelyet a címzett megért, hanem kizárólag bizonyítékként szolgáló iratok, és nem elengedhetetlenül szükségesek a felperes keresete tárgyának és indokainak megértéséhez. A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az eljárást megindító irat tartalma elegendő-e ahhoz, hogy

³⁹ BRENN i. m. 48–49.

⁴⁰ Lásd SERGE-DANIEL JASTROW: *Europäische Zustellungsverordnung*. In: MARTIN GEBAUER–THOMAS WIEDMANN (Hrsg.): *Zivilrecht unter europäischem Einfluss*. Stuttgart: Boorberg, 2005, 1306.

⁴¹ SCHLOSSER i. m. 534.

⁴² MARIE-ODILE BAUR: *Service of documents*. In *Civil Law. European Judicial Cooperation*. Luxembourg: General Secretariat of the Council, 2004, 165.

⁴³ HAUSMANN i. m. II/9.

az alperes jogait érvényesíthesse, vagy pedig a feladó köteles orvosolni valamely nélkülözhetetlen melléklet fordításának hiányát.⁷⁴⁴

A *kézbesítési szabályok reformját követően* a 2008. november 13-tól alkalmazható 1393/2007/EK rendelet⁴⁵ (a továbbiakban: új kézbesítési rendelet) tovább lazította a nyelvhasználati szabályokat. A 8. cikk (1) bek. b) pontjának – a) pontra módosult – újraszövegezett változata szerint az iratot nem feltétlenül az áttevő állam nyelvén kell megfogalmazni, hanem bármely más nyelven, amelyet a címzett megért.

A téma kapcsán figyelmet érdemel még az Európai Bíróság ide kapcsolódó jogértelmezése, melyet a *hiányzó fordítás* miatt megtagadott átvétel okán megghiúsult kézbesítéssel kapcsolatos *orvosolhatóság kérdésében a Leffler-ügyben* hozott ítéletében fejtett ki részletesen. A Bíróság ebben az ítéletben megfogalmazta, hogy az 1348/2000/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a címzett az irat átvételét megtagadta amiatt, hogy az nem ebben a cikkben meghatározott nyelvek valamelyikén került megszüvegezésre, a feladónak a kért fordítás megküldésével lehetősége van e hiba orvoslására. A fordítást a lehető legrövidebb időn belül meg kell küldeni. A fordítás hiányának orvoslásának módja tekintetében – közösségi szabályozás híján – a nemzeti eljárásjogot kell alkalmaznia a bírónak.⁴⁶ Hess a Leffler- és a Weiss-ügyek tanulságaként kimutatja az Európai Bíróság gyakorlatából világosan megmutató alapvető tendenciát: az eljárás hatékonyságát az teszi lehetővé, ha a formalizmusnak csak ott adunk helyet, ahol az az alperes védelmét, elsődlegesen a meghallgatásának biztosítását szolgálja.⁴⁷ Az elemzett bírói gyakorlatra tekintettel az új kézbesítési rendelet 8. cikkének szabályait már megtoldották egy, az orvoslásról szóló bekezdéssel, mely a Leffler-ügyben kialakított gyakorlat logikáját követve épül fel.

7. Utólagos kontroll – előzetes kontroll

Annak ellenőrzésére, hogy az adós számára a védekezéshez való jog megfelelően biztosítva volt az eljárás folyamán, kétféle módot ír elő a 44/2001/EK rendelet. Az egyik kontrollt a származási állam bírósága végzi abban az eljárásban, melyben a határozat születik, a másikat az exequatur eljárásban a végrehajtást megelőzően a végrehajtási állam bírósága. Ha az alperes nem bocsátkozott perbe, a származási állam bírósága a Brüsszel-I rendelet 26. cikk (2)–(4) bekezdések szerint köteles biztosítani az eljárásban való részvételének lehetőségét. A bíróságnak hivatalból kell megállapítania, hogy az alperesnek lehetősége volt az eljárást megindító iratot vagy az azzal egyenértékű

⁴⁴ Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR kontra Industrie- und Handelskammer Berlin C–14/07. sz. ügyben 2008. május 8-án hozott ítélet

⁴⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1393/2007/EK rendelete (2007. november 13.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és a bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről („iratkezelés”), és az 1348/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről. HL L 324., 2007.12.10. 79.

⁴⁶ Götz Leffler kontra Berlin Chemie AG C–443/03. sz. ügyben 2005. november 8-án hozott ítélet (EBHT 2005, I–09611)

⁴⁷ BURKHARD HESS: Übersetzungserfordernisse im europäischen Zivilverfahrensrecht. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2008/5, 403.

iratot olyan időben kézhez kapni, amely lehetővé tette a védekezését, vagy minden lehetséges intézkedést megtettek ennek érdekében. A meghallgatáshoz való jog ilyenfajta biztosítása arra az esetre vonatkozik, ha az alperes lakóhelye másik tagállamban van és emiatt határon átnyúló kézbesítés válik szükségessé. Ha a meghallgatáshoz való jogot a 44/2001/EK rendelet 26. cikk (2)–(4) bekezdések ellenére nem biztosították a per során, akkor a határozat elismerése (illetve végrehajthatóvá nyilvánítása) ugyanezen rendelet 34. cikkének (2) bekezdése alapján megtagadható. A végrehajtási állam bírósága itt nincsen kötve a származási államnak a 26. cikk (2)–(4) bek. keretében tett megállapításaihoz. A 34. cikk – ellentétben a 26. cikkel – azokra az esetekre is kiterjeszti ezt a kontrollt, amikor a per során még belföldi kézbesítésre kerül sor, és csak az elismerés, illetve végrehajtás határon átnyúló jellegű.⁴⁸

A *nem vitatott követelések végrehajtásáról szóló 805/2004/EK rendelet*⁴⁹ új szemléletet hozott a meghallgatáshoz való jog biztosítása tekintetében. A Bizottság találoán fogalmazta meg, hogy a kölcsönös bizalom erősítése, a közös eljárásjogi minimumkövetelmények felállítása egy *ex ante kontrollt* hozott a korábbi – a 44/2001/EK rendelet elismerési és végrehajtási rendszerét jellemző – *ex post kontroll helyett*.⁵⁰ Az európai végrehajtható okirat bevezetése során kiindulópont volt, hogy az alperes meghallgatáshoz való jogát garantálni kell. Első lépésben azt kell tisztázni, hogy az eljárás indításának fázisában mit is jelent az alperesnek a meghallgatásra vonatkozó igénye. Az új modell szerint ugyanis az exequatur eltörlésével az a lehetőség is megszűnik, hogy a végrehajthatóvá nyilvánítás során felülvizsgálják, biztosítva volt-e a származási államban zajló eljárás során az alperes védekezési joga. A 805/2004/EK rendelet által kialakított rendszerben a meghallgatáshoz való jogot csak a származási állam bíróságai tudják garantálni. Az exequatur-eljárás eltörlése csak akkor lehetséges, ha a tagállamok között fennáll a *kölcsönös bizalom*, tekintve, hogy ezzel a megoldással a tagállamok tulajdonképpen átengedik egymásnak a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárást kiváltó európai végrehajtható okirattá minősítésre irányuló eljárás lefolytatásának lehetőségét a későbbiekben a területükön végrehajtásra kerülő határozatok vonatkozásában.

A 805/2004/EK rendelet minimumszabály-rendszerének kialakítását az tette szükségessé, hogy *az adós védelmének szintje különbözik az egyes tagállamokban*.⁵¹ Ez különösen az iratok kézbesítésére irányadó szabályokat érintette (vö. preambulum 13. pontja). Az európai jogirodalomban nagy hangsúlyt kapott az a tétel, hogy az exequatur-eljárás eltörlése csak a minimumkövetelmények szigorú betartása⁵² mellett

⁴⁸ BECKER i. m. 179–180.

⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 805/2004/EK rendelete (2004. április 21.) a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról, HL L 143., 2004.4.30., 15.

⁵⁰ Kommissionsvorschlag vom 18. 4. 2002, KOM (2002) 159.

⁵¹ KATJA STOPPENBRINK: Systemwechsel im internationalen Anerkennungsrecht: Von der EuGVVO zur geplanten Abschaffung des Exequaturs. *European Review of Private Law*, 2002, 663.

⁵² MÁRIO TENREIRO-JOSÉ ALEGRE SEOANE: The Creation of an European Judicial Area in Civil and Commercial Matters: What Can the EU Do? In MARCEL STORME (ed.): *Procedural Laws in Europe. Towards Harmonisation*. Antwerpen: Maklu 2003, 463.; PALEYIA YESSIOU-FALTSI: Die Folgen des Europäischen Vollstreckungstitels für das Vollstreckungsrecht in Europa. In PETER GOTTWALD (Hrsg.): *Perspektiven der justiziellen Zusammenarbeit in Zivilsachen in der Europäischen Union*. Bielefeld: Gieseking, 2004, 228.

lehetséges az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkével összhangban. A minimumszabályok biztosítják az adós számára a megfelelő kitanítást, lehetővé teszik a védekezésének előkészítését. A rendelet preambuluma 12. pontja szerint a határozat meghozatalára irányuló bírósági eljárás tekintetében a minimumszabályok azt a célt szolgálják, hogy az adós kellő időben és olyan módon kapjon tájékoztatást a vele szemben induló bírósági eljárásról, az eljárásban a követelés vitatása érdekében való tevőleges részvételének követelményeiről, illetve részvétele elmaradásának következményeiről, hogy a védekezéshez szükséges előkészületeket megtehesse. Csak ezek betartása mellett van annak létjogosultsága, hogy a végrehajtási államban már nem vizsgálható felül a védekezésre való jog biztosított volta.⁵³

A 805/2004/EK rendelet a 44/2001/EK rendeletnek az elismerés megtagadására vonatkozó, 34. cikk 2. pontbeli szabályait konkrét és részletezett minimumszabályokká konvertálja. Figyelemmel van a kézbesítés megfelelő módjainak meghatározásánál arra, hogy azok lehetővé tegyék mind az elegendő időt a védekezésre való felkészülésre, mind pedig az elegendő információhoz jutást az adósnak.⁵⁴ A rendelet minimumszabályai nemcsak a határon átnyúló kézbesítést, hanem a tagállamon belülit is érintik.⁵⁵ A rendelet meghatározza az elfogadott kézbesítési módozatokat, de meghagyja a tagállamok számára, hogy mennyiben kívánják ehhez igazítani eljárásjoguk követelményeit.⁵⁶

A 805/2004/EK rendelet 13–14. cikkeinek felsorolásai az elfogadott kézbesítési formákról *taxativ* jellegűek. Más kézbesítési formák, különösen azok, amelyek jogi fikciókon alapulnak (például a magyar hirdetményi kézbesítés), nem tekinthetők megfelelőnek. A felsorolt kézbesítési formák mindegyike vagy *teljes bizonyossággal* (13. cikk), vagy igen *nagyfokú valószínűséggel* (14. cikk) biztosítja, hogy a kézbesített irat eljut a címzettjéhez.

A legújabb jogalkotási eredmények közé sorolható 1896/2006/EK rendelet⁵⁷ jövőbeni alkalmazása során – az európai fizetési meghagyásos eljárás strukturális egységesítése miatt – az adós számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeknek különös jelentősége van. A 805/2004/EK rendelethez hasonlóan ez a rendelet sem dolgozott ki önálló szabályrendszert a kézbesítésre nézve, mindössze bizonyos minimumszabályokat határoz meg közösségi szinten, egyébiránt a nemzeti jog alapján zajlik maga a kézbesítés. A bíróságnak tehát egy olyan kézbesítési formát kell alkalmaznia a nemzeti jog kézbesítési formái közül, amely a 13–15. cikkek feltételeinek

⁵³ Stellungnahme des Europäischen Wirtschafts- und Sozialausschusses zu dem „Vorschlag für eine Verordnung des Rates zur Einführung eines europäischen Vollstreckungstitels für unbestrittene Forderungen“ [KOM(2002)159.endg.], EG 2003, Nr. C 85., 1. Rn. 1.6.

⁵⁴ TENREIRO–SEOANE i. m. 466.

⁵⁵ DAGMAR COESTER-WALTJEN: Einige Überlegung zu einem künftigen europäischen Vollstreckungstitel. In NAKAMURA et al. (Hrsg.): *Festschrift für Kostas E. Beys dem Rechtsdenker in attischer Dialektik*. Athen: Ant. N. Sakkoulas Verlag, Eunomia Verlag, 2003, 188.

⁵⁶ ANDREAS STEIN: Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen – Einstieg in den Ausstieg aus dem Exequaturverfahren bei Auslandsvollstreckung. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2004, 680.

⁵⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 1896/2006/EK rendelete (2006. december 12.) az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról, HL L 399., 2006. 12. 30. 1.

megfelel.⁵⁸ A 1896/2006/EK rendelet e szakaszai autonóm kézbesítési szabályok katalógusát tartalmazzák. Ezek a rendelet 27. cikke szerint a kézbesítési rendelet kézbesítési szabályaitól függetlenül érvényesek, így egy, a kézbesítési rendeletben megengedett kézbesítési módozat nem feltétlenül felel meg az 1896/2006/EK rendelet 13–14. cikkeiben rögzített minimumszabályoknak.⁵⁹

A kötelezett védelme érdekében az 1896/2006/EK rendelet abból indul ki, hogy meghatározott feltételek fennállása esetén akkor is élhet jogorvoslattal az európai fizetési meghagyás ellen, ha azt már végrehajthatóvá nyilvánították.⁶⁰ A rendelet 20. cikk (1) bek. szerint az európai fizetési meghagyással szembeni ellentmondás benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően a kötelezett kérheti a származási állam hatáskörrel rendelkező bíróságától az európai fizetési meghagyás felülvizsgálatát, ha a fizetési meghagyást a rendelet 14. cikkében előírt valamely módon kézbesítették és a kézbesítés – a kötelezett önhibáján kívül – nem történt meg kellő időben ahhoz, hogy a védelméről gondoskodhasson. A felülvizsgálat lehetőségét arra alapítja a rendeletalkotó, hogy a 14. cikk szerinti kézbesítési formák csak nagyfokú valószínűséget jelentenek az irat megismerésére és nem azt, hogy az irat valóban eljutott a címzetthez, hiszen azt nem személyesen a kötelezettnek adták át.

⁵⁸ THOMAS RAUSCHER: Verordnung (EG) Nr [...] /2006 des Europäischen Parlaments und des Rates vom [...] zur Einführung eines Europäischen Mahnverfahrens (EG-MahnVO). In THOMAS RAUSCHER (Hrsg.): *Europäischer Zivilprozessrecht. Kommentar*. München: Sellier, 2006, 2. Aufl., Band 2, 1824.

⁵⁹ BARTOSZ SUJECKI: *Mahnverfahren. Mit elektronischen und europäischen Mahnverfahren*. Heidelberg: C.F. Müller, 2007, 172.

⁶⁰ ROBERT FREITAG: *Rechtsschutz des Schuldners gegen den Europäischen Zahlungsbefehl nach der EuMahnVO. Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2007, 509.